

A vonós magyar népzene oktatásának módszereiről

Kompár-Rómer Judit

Kulcsszavak: szocializációs tanulás, örökítés, "mester", komplex tudás, módszerek

Absztrakt

Alábbi kutatásom *célja*, a magyar falusi zenészek tanítás-módszereinek, elemeinek beemelése a mai magyar vonós népzeneoktatásba.

Problémafelvetésem abban gyökerezik, hogy sokféle hiányosságokkal kerülnek ki népzeneész tanulóink az adott oktatási intézményekből. Ezek elsősorban az elméleti tudásban, a technikai hiányosságokban, autenticitásban, gyakorlatiasságban nyilvánulnak meg. A teljes kérdéskörre e rövid dolgozat nem ad elég helyet, így annak csupán egy részét emelem ki, mégpedig az élő folklór idejében alkalmazott falusi zenetanítás példáit.

Kérdésfelvetés:

- Hogyan tudnánk kellő autenticitással muzsikálni?
- Milyen módszerekkel tettek szert ilyen magas fokú zenei tudásra intézményesített zeneoktatás nélkül, zenei analfabetizmusban?
- Hogyan váltak ilyen sokrétű igényrendszer kielégítőivé?

A vonós népzeneész képzés célja, hogy olyan komplex tudású zenészek kerüljenek ki az oktatásból, akik mind koncertezésre, mind tánczenei kíséretre, mind tánc házi zenélésre alkalmasak. E mellett műhelymunkára is fel kell készülni, ami egyéni tanulást, zenei anyagok feltárását, összeállítását, megfogalmazását, egyszerűen a népzene alkalmazását jelenti. Ezeket a célokat szem előtt tartva tehát elengedhetetlenül szükséges:

- magas fokú hangszertechnikai felkészültség
- kottaismeret, szolfézs,
- zeneirodalmi, zenetörténeti ismeretek
- népzeneelméleti, népzene-történeti ismeretek
- néprajzi ismeretek

A "falusi gyakorlatban" nagyjából két iskola rajzolható ki. Az egyik az Erdélyből ismert, teljességgel az ösztönösségre épülő szocializációs tanulás, a másik a főképp Felföldön alkalmazott tudatos taníttatás, ahol egy fizetett mester foglalkozik a tanulóval.

Az "erdélyi iskola":

- autodidakta módon, kottaismeret nélkül;
- gyakorlatban, szituációba emelve (szocializációs úton);
- néhány dallam ismeretével kicsi koruktól zenekarban;
- többnyire minden zenész tudott kísérőhangszereken játszani, bizonyos falvakban először böngözni / csellózni, majd kontrázni, végül hegedülni tanultak a zenészek.

A "felföldi iskola":

- hallás után tanítottak, kottát nem ismertek;
- a mesterséget specialisták adták át;
- egyéni és zenekaros foglalkozásokba szervezték a munkát;
- a mester zenekarában gyakorlati síkra emelhette megszerzett tudását;
- az oktatási időszakot egy vizsgabemutató zárta.

A kutatás eredményeként elmondható, hogy a mai népzeneoktatásban egyidejűleg kell alkalmaznunk a hagyományos autodidakta módszereket és az intézményesített zeneoktatás (értem ezalatt a klasszikus zeneoktatás) módszereit, ezen kívül általános zeneelméleti, szolfézs és folklór ismereteket nyújtani. A gyakorlati zenélést pedig a lehető legtöbb féle szocializációs közegben gyakoroltatni a tanulókkal. Úgy mint tánckíséret, színpadi megnyilvánulások, spontán és előre átgondolt, betanult zenei összeállítások gyakorlásával.

Szakirodalom

Pávai István (1993): *Az erdélyi és a moldvai magyarság népi tánczenéje*. Planétás Kiadó, Budapest.

Agócs Gergely (1994): Bevezetés. In: Varsányi Ildikó: *Gömöri népzene*. Hangszeres népzenei példatár. Magyar Művelődési Intézet, Budapest.

Agócs Gergely (1994): Az Ipoly mente hagyományos zenei kultúrájáról. In: Hála József és Mándli Gyula (szerk): *Börzsönyvidék 2. Tanulmányok*. Érdy János Könyvtár és Információs Központ, Szob.

Virágvölgyi Márta (2008): *Beszélgetés Dobos Károly széki primással* (Folkrádió, Folkszemle.

Virágvölgyi Márta (2013): *Beszélgetés Zerkula János gyimesi primással* (Folkrádió, Folkszemle.

Sárosi Bálint (2003): *Zenei anyanyelvünk*. Planétás Kiadó, Budapest.

Sárosi Bálint (1971): *Cigányzene*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Sárosi Bálint (1980): *Hivatásos és nemhivatásos népzeneészek*. MTA Zenetudományi Intézete, Budapest.

Varga Sándor (2016): *A tánczenei szolgáltatás Visában és környékén az 1900-as évek elejétől az 1970-es évekig*. Folkrádió, Folkszemle.

Könczei Csongor (2011): *A kalotaszegi cigányzenészek társadalmi kulturális hálózatáról*. Kriza János Néprajzi Társaság.